

# בהמה המקשה פרק רביעי חולין

## עה.

### עין משפט נר מצוה

נא א ב ג מיי פ"ב מהל'  
 טומאת אוכלין הל' ו'  
 נה ד מיי פ"ו מהל'  
 מכללות אכורות הל'  
 א סמג לאוין קנה טשי"ע  
 י"ד ס"ה טד טשי"ב  
 כהנה"ח:  
 נה ה מיי שם הל' ד  
 טשי"ע שם טשי"ג:  
 ו מיי פ"א מהלכות  
 מעשה קנינות הל'  
 יט:  
 סא ז מיי פ"ה מהלכות  
 מכללות אכורות הל'  
 טו ופ"ב מהל' אבות  
 הטומאה הל' א סמג לאוין  
 קלו טשי"ע י"ד ס"י יג  
 טשי"ג:

### שיטה מקובצת

א הני מילי בהמה דיש  
 במינה טרפות אבל דגים  
 דאין במינה טרפות אימא  
 לא תיקו: ב מה חלב ושתי  
 כליות. גיב עיין תוס'  
 ובחים דף צ"ח ע"א:  
 ג שאין תיל ומה שלמים:  
 ז ויצא לאורי העולם דאין  
 איסור חלב:

### רבינו גרשום

לשחיטה וכוון דאינה  
 ראויה לשחיטה חשובה  
 ממה אבל לענין דגים  
 אינן חשובין חתיך עד  
 שיתו: מה חלב ושתי  
 כליות האמורין באשם.  
 לומר דאשם אינו אלא  
 זכר וזכר אין לו שליל  
 אף כל מוצא מכלל שליל  
 דאין ראויין לגבי מוכח  
 אימורין דשליל בשלמא  
 לדידי היינו דאיצטרין  
 קרא למעוטי דחלבו  
 חשוב חלב ואשמי' אינו  
 דאין ראויין לגבוה:  
 מדי דהוא אפסוס ומן  
 דפסול לגבוה האי נמי  
 פסול: לדברי האוסר מתיר  
 לר"ם דמתיר במתני'  
 דאמר בן ט' צריך שחיטה  
 דלא אמר' עובר ירך  
 אמו הוא הכא נמי לא  
 אמר' עובר ירך אמו  
 הוא ואין חשוב טרפה.  
 לדברי המתיר בלא שחיטה  
 דאמר עובר ירך אמו הוא  
 הכא נמי אמר' לענין  
 טרפה עובר ירך אמו  
 ואסור: ד' סימנין אכשר  
 ביה רחמנא. כלומר אי  
 שחט את אמו אי כשרה  
 מותרת הוא בשחיטתה ואי  
 אמו טרפה ושחיטת אמו  
 אינה ראויה שחיטה (אתי)  
 עצמו מתיר:

**מאי** בינייהו דג מקרשע. לאו צין רבי עקיבא וצ"ה קא בעי  
 דמחלוקתן מפורש בהדיא לצ"ה דוקא משמיותו אלא צין  
 צית שמאי לרבי עקיבא קאמר דתרווייהו מחיים מטמו וּמפרש דאיכא  
 בינייהו דג מקרשע פירוש שקופץ ומדלג בחוק לציית שמאי טמא  
 ולרבי עקיבא טהור כיון דלא זורקו  
 צמים הוא יכול לחיות ומקרשע לשון  
 כח וחיות גדול כמו שהציא בערוך  
 מדלמר צילמדנו ופרשט בעלעותן  
 וכיון שהוא יואל וזרחה את הנר מיד  
 הוא מתחיל שמח ועומד וּמקרשע  
 לפניו מדוך דלצה (ליוזב מח) מתרגמינן  
 קדמיה מקרשע:

**רבי יוחנן** אמר חלבו בחלב בהמה.  
 והא דשרי רבי יהודה לעיל  
 חלבו של צן תשעה חי ה"מ לאחר  
 שחיטה דיתר נשחיתת אמו:

**ב**ה חלב ושתי כליות. ולא תלמוד  
 מאי קאמר צ"כ"ה שהציא  
 צקונטרס יכול לא יהא צעונש ואזהרה  
 אצל יהא צעמוד והקרצ והא יהא  
 קרא דהלכז אשר על הקרצ דמעטע  
 מיניה שליל לענין הקרצה כתיב וי"ל  
 דהא דקאמר צ"כ"ה ולא חלבו שליל לאו  
 משום דלמעטע מההוא קרא אלא  
 משום דמשתרי מן כל צצהמה ואין תשוב  
 חלבו ויתר הכי קאמר דלמלא אע"ג  
 דנפקא לן מכל צצהמה דלינו צעונש  
 ואזהרה מ"מ הו צעמוד והקרצ:

**ר"ד** המתיר אוסר. והא דמתן  
 קרעה טעון שחיטה  
 אמאי אפילו לצדי דמתיר דהכא  
 דוקא לצדי המתיר אסור דמתני'  
 שחיטת טרפה לענין טוונאה והו  
 כחליו שחוט ותו לא מהניא ציה  
 שחיטה אצל התס לא נשחטה אמו  
 כלל וכן הא דלמרינן לעיל (דף ע"ג).  
 גבי צעיל דהושטי ידו למעי בהמה  
 ושחט צה בן ט' חי מהו או דילמא  
 אפילו לרצנן ד' סימנין אכשר ציה  
 רחמנא לא דמי להא דלמרינן הכא  
 לרצנן משום דהכל כחליו שחוט  
 כדפרישית ואפילו לרצנא דלמר הכא  
 ד' סימנין אכשר ציה רחמנא איכא  
 למיעיני לעיל דדילמא שאני התס דלא  
 יוא לאויר העולם ואסור אפילו לרבי

מאיר וה"ג צין לרבי יוחנן צין  
 לר"ל דפליגי בתלם חלב אצל דאפילו  
 מיתוקמא היא צעיל צעיל חלבו דאפילו  
 לרבי יוחנן דלמר חדשים גרמי ייינו  
 לחלב שנתלש ויאל לאויר העולם יואין  
 איסור חלב חל עד שיוצא כדמוכח  
 צ"ג גדי הגשה (לקמן דף ק"ב). וצקוף פ'  
 דס שחיטה (כתיבות דף ג'.) ואפי' לר"ל  
 דלמר חדשים ואוירא גרמי אפשר  
 דצמעי אמו מהני ציה שחיטה כי  
 היכי דמהניא ליה שחיטת אמו:

ולעטעמך  
 את הטרפה ומצא בה בן ט' חי  
 מעון

הא לאו חלב מיקרי ופשיטא דלינו  
 צעמוד והקרצ ולמה לי למעוטיה: **טעמא** דידי. דלמניא לאו חלב הוא: **מהכא**. ילפינן ליה דהכא אפקיה רחמנא מכלל חלב דמעטיה  
 מהקרצה ואי לאו דמעטיה הו אמניא דחלב הוא: **משום הכי מעטיה**. לאשמעינן דלאו חלב הוא אלא לדידך דלמרת חלב  
 הוא לענין אכילה אמאי מעטיה מהקרצה: **מידי דהוה אפסוס ומן**. דליא לאויר וכלו חדשו ודכויל עלמנא בהמה הוא ופסליה  
 רחמנא בהקרצה כל שצעה: **לדברי האוסר**. צן תשעה חי צכשרה עד שישחטנו: **מפיר**. את זה צאכילה דשחיטתו מטהרתו:  
**לדברי המסיר**. בלא שחיטה ששל כשרה: **אוסר**. צל טרפה דשחיטה דידה לא מהניא ציה וצשחיתת הטרפה לא מישתרי  
 שהי הוא כאלד מחיבייה: **ארבעה סימנין**. היתר הוא לרבי ציה רחמנא מכל צצהמה תאכלו שחט את רזה אוכלו בשחיטת אמו  
 אצל אס כרץ הוא לשחיטת עכמו כגון שליל של טרפה שחוטו ומותר שהוא ניתר צ"ג מד' סימנין או צושט וקנה שלו או צושט  
 וקנה של אמו: צין דרבי אמי וצין דרצב חסדא וצין צמני רבי חייל צכולוהו גרסינן **השוחט את הטרפה** וצמוספתא דר' חייל [פ"ד ה"ג] נמצא כן:

**בשחיטה וצשחט**. עסקינן שלא יאל ממנה דס שאף אמו לא הוכשרה  
 ולהאי תנא שחיטה בלא דס לא מכשרה וללא כרבי שמעון: **מאן תנא**.  
 דמטמי ליה אע"פ שהוא חי: **טעמא טומאת אוכלין**. צן פקועה  
 ואפילו חי אס נגע צטומאה: **ולרין הכשר**. דתרי גופי ניהו. אלא

לר' יוסי הגלילי מטמו מחיים וכרצנן  
 דמתניתין לא אוקמה ונימא לדידהו  
 כצשרא דיקולא דמיא דקסצר רבי  
 יוחנן אפילו רצנן דפליגי ארבי יוסי  
 הגלילי צטומאה סכירא לכו כרצנן  
 דמתניתין בשחיטה ואפילו הכי לא  
 מטמו מפני שהוא חי ולאו צפלוגתא

דרבי מאיר ורצנן דמתניתין קמיפליגי:  
**ואוירא רבי יוחנן נעטמיה**. מדקאמר  
 רבי יוחנן רבי יוסי הגלילי צית שמאי  
 המטמאין דגים מחיים אמרו דבר  
 אחד שמע מינה רצנן דמטהרי צן  
 פקועה לאו משום סכירא לכו דטעון  
 שחיטה כר"מ דאי טעמייהו משום  
 דטעון שחיטה הוא אינהו נמי דגים

ללאו טעונין שחיטה מודו דמטמו  
 צ"ש והיכי משמע דרבי יוסי הגלילי  
 וד"ש דחל: **משילוו**. דכיון דאין  
 טעונין שחיטה הרי הן כמתים:  
**מקרשע**. מפרפר וכגון שיצט צו  
 ככלע וצין סנפיריו דמו לאו חי  
 כדלמרינן צמסכת שבת (דף ק"ו):  
**נוולו דגים סימני טרפה**. כגון ניקצו

מעין לרבי עקיבא: **מהו**. שיטמאו:  
**אצל דגים דאין צמנין**. טרפות לא הו  
 טרפות לגבייהו כמתיה: **טעילה נפל**.  
 צהמה המפלת: **חלבו כחלב צהמה**.  
 כרת: **כחלב חי**. ואין צו אלא  
 איסור נבלה שאין שחיטתו מטהרתו  
 אלא חלבו כצשרו: **אוירא גרים**.  
 לשוייה צהמה וכיון דנוול מיתסר ואפי'  
 לרבי יהודה דלמר לעיל (דף ע"ג): חלבו  
 מותר התס הוא דלא יאל לאויר: **חלבו**

**כחלב חי** הדשים נמי גרמי. דחדשים  
 ואוירא צעינן: **דהושטי ידו כו' הדשים**  
**גרמי**. וכיון דכלו לו חדשו חלבו אסור  
 ומיהו חי שחטה לאמו שרי ליה רבי  
 יהודה מכל צצהמה תאכלו: **מה חלב**  
**ושמי הכליוס כו'**. צתורת כהניס'  
 שגויה צשלמים את כל החלב אשר על  
 הקרצה ואלא את השליל יכול לא יהא  
 צעונש ואזהרה אצל יהא צעמוד  
 והקרצ כשהוא אומר חלב ושמי הכליות

צאשט' שאין ת"ל דדמה שלמים שאין  
 כל מינ טעון אכילה הרי הן טעונין  
 חלב ושמי הכליות אשם שכל מינו  
 טעון אכילה אינו דין שיטעון חלב ושמי  
 הכליות ומה תלמוד לומר אלא לומר  
 לך מה חלב ושמי הכליות האמור  
 צאשט מוצא מכלל שליל חלב זה מוצא  
 מכלל חלב שליל שאיך יכול לומר חלב

שליל יקריב הנמנא צאשט שהרי אין  
 אשם נקבה: **אף כל**. אפילו בקרצנות  
 הצאין נקבה חלב האמור צן מוצא  
 מכלל שליל: **צשלמא לדידי**. דלמניא

חדשים גרמי איכא לאוקמא להא צן  
 צעמוד והקרצ ולמה לי למעוטיה:  
**טעמא** דידי. דלמניא לאו חלב הוא:  
**מהכא**. ילפינן ליה דהכא אפקיה רחמנא מכלל חלב דמעטיה  
 מהקרצה ואי לאו דמעטיה הו אמניא דחלב הוא: **משום הכי מעטיה**. לאשמעינן דלאו חלב הוא אלא לדידך דלמרת חלב  
 הוא לענין אכילה אמאי מעטיה מהקרצה: **מידי דהוה אפסוס ומן**. דליא לאויר וכלו חדשו ודכויל עלמנא בהמה הוא ופסליה  
 רחמנא בהקרצה כל שצעה: **לדברי האוסר**. צן תשעה חי צכשרה עד שישחטנו: **מפיר**. את זה צאכילה דשחיטתו מטהרתו:  
**לדברי המסיר**. בלא שחיטה ששל כשרה: **אוסר**. צל טרפה דשחיטה דידה לא מהניא ציה וצשחיתת הטרפה לא מישתרי  
 שהי הוא כאלד מחיבייה: **ארבעה סימנין**. היתר הוא לרבי ציה רחמנא מכל צצהמה תאכלו שחט את רזה אוכלו בשחיטת אמו  
 אצל אס כרץ הוא לשחיטת עכמו כגון שליל של טרפה שחוטו ומותר שהוא ניתר צ"ג מד' סימנין או צושט וקנה שלו או צושט  
 וקנה של אמו: צין דרבי אמי וצין דרצב חסדא וצין צמני רבי חייל צכולוהו גרסינן **השוחט את הטרפה** וצמוספתא דר' חייל [פ"ד ה"ג] נמצא כן:

א [ומספתא פ"ד ה"ב],  
 ב [שם אהא רבי אומר],  
 ג עוקלין פ"ג מ"ח,  
 ד [לעיל מב' וצ"ח],  
 ה [לעיל ע"ג], ו [דברים  
 יד'], ז [ויקרא פשה יד],  
 ח [ויקרא ג], ט [שם  
 יא], י [פני עיני דלוג כן  
 אהא בערוך ערך קרשע],  
 יא [ועיי' מוס' כתיבות ג:  
 ד"ה גולגלת].

### גליון הש"ס

נב' רבא אמר לרבי  
 המתיר. עיי' צ"ק דף  
 מו ע"א מוס' ד"ה וצ"ח:  
 בעין משפט אות ד'  
 מ"י פ"ו מהל' מאכלות  
 אכורות. שם אהא כהיפון  
 דחלבו מכלל חיה:

### מוסף רש"י

למ"ד טרפה חיה.  
 לעיל (טו): אמרו לו  
 והלא הכרע ממקימות  
 שמים ושלש שנים (לע"ד  
 ג). טרפה אינה חיה.  
 אין טרפה לחיות (שם).  
 ד' סימנין אכשר ביה  
 רחמנא. צאשט. א"ל שני  
 הסימנים שחוטו, או של  
 אמו או שלו (לע"ד ע"ד).

### רבינו גרשום

בשחיטה יבשחא חלוא  
 כר"ש. כלומר מה דאמר'  
 עבר בנהר הוכשר ואי לא  
 הוכשר לא נטמא דשחטו  
 את אמו ולא יצא ממנה דם  
 ולא הוכשר העובר בדם  
 אמו ואלא כר"ש דאי כר"ש  
 הא ס"ל אע"ג דלא יצא  
 ממנה דם אין צורך הכשר:  
 מאן תנא עבר בנהר  
 הוכשר הלך בבית הקברות  
 ונשחט. באוכלין דלמלא  
 דלא חשוב חי אלא  
 חשוב כשאר אוכלין  
 דעלמא: דג מאימתי  
 מקבל טומאת אוכלין. דג  
 מקרשע איכא בינייהו דג  
 מפרפר לבי' אין מקבל  
 טומאת אוכלין עד שיתו  
 ולר' עקיבא משעה שאין  
 יכולין להחיות מקבלין  
 טומאת אוכלין: נולדו  
 בדיגים סימני טרפה.  
 אחת מ"ח טרפות מהו  
 שיטמא טומאת אוכלין.  
 אבל דגים דלא נפישא  
 חיותיהו ליה ומשעה  
 שנולדו בו סימני טרפה  
 מטמאין טומאת אוכלין:  
 או דלמא אפי' למאן דאמר  
 טרפה אינה חיה. כלומר  
 הני מילי בהמה דנולדו  
 בה סימני טרפה לאו  
 חשובה חיה דאינה ראויה